

Kursplan

Fakulteten för konst och humaniora

Institutionen för svenska språket

1SVÄ02 Svenska I - inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 30 högskolepoäng

Swedish I - Swedish for Upper Secondary School Teachers, 30 credits

Huvudområde

Svenska språket

Ämnesgrupp

Svenska/Nordiska Språk

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd 2011-05-02

Senast reviderad 2018-05-30 av Fakulteten för konst och humaniora. Revidering av mål, innehåll och litteratur.

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2018

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt Samhällskunskap 1b / 1a1 +1a2 eller Engelska B, Samhällskunskap A (Områdesbehörighet 6C/A6c).

Mål

Gemensamma förväntade studieresultat:

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- urskilja och redogöra för grundläggande drag i lärarprofessionen i förhållande till ämnet och ämnets didaktik,
- identifiera och formulera ämnesdidaktiska frågeställningar i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

I övrigt gäller de förväntade studieresultaten enligt nedan.

Delkurs 1 Lärarens retorik i tal och skrift 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- urskilja och analysera grundläggande retoriska drag i muntliga och skriftliga texter med särskild hänsyn tagen till mottagaranpassning och kontext,
- diskutera och problematisera olika samtalsformer i undervisningssituationen

-
- använda retoriska modeller för egen muntlig och skriftlig produktion,
  - hålla muntliga framföranden i syfte att praktiskt öva för lärarprofessionen och använda digitala verktyg och medier för kommunikation i den processen.

Delkurs 2 Grammatik för ämneslärare 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- redogöra för grunderna i svensk grammatik och fonetik,
- omsätta kunskaper om grammatiska beskrivningar av språkets byggnad, struktur och funktion och i praktiskt arbete med analyser och textproduktion,
- anlägga ämnesdidaktiska och metodiska perspektiv på grammatikens användningsområden i skolan utifrån rådande styrdokument.

Delkurs 3 Språkbruk och samhälle, 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- redogöra för och tillämpa grundläggande språksociologiska teorier och begrepp,
- beskriva relationen mellan språkbruk, samhälle, skola och individ,
- beskriva villkoren för språklig variation och förändring i Sverige,
- redogöra för svenskämnets historiska bakgrund,
- kunna diskutera och ge exempel på hur svenskundervisningen i grund- och gymnasieskolan påverkas av olika språksociologiska faktorer som klass, kön och etnicitet,
- resonera om didaktiska observationer om teori och praktik från genomförda fältstudier.

Delkurs 4 Språklig förändring 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- redovisa grundläggande kunskaper om det svenska språkets historiska utveckling,
- beskriva skillnader mellan olika språkhistoriska perioder med fokus på ljudsystem, ordbildning, ordförråd, ortografi och syntax,
- identifiera och diskutera släktskapsdrag med de nordiska grammspråken ur ett kontrastivt perspektiv,
- på ämnesdidaktisk grund problematisera undervisning i språkhistoria: innehåll, tillämpning och inplacering i skolsystemet utifrån rådande styrdokument.

Innehåll

Övergripande innehåll

Kursen lägger grunden till ett vetenskapligt förhållningssätt och utgör en introduktion till lärarprofessionen i ämnet. Didaktisk teori som behandlas under kursen kopplas ihop med skolans verksamhet genom fältstudiedagar. På motsvarande sätt illustrerar problemställningar uppkomna genom fältstudiedagarna centrala moment i den didaktiska teori och metodik som behandlas. Kursen behandlar centrala kunskapsområden inom svenskämnet: retorik, grammatik, språksociologi och språkhistoria. Deltagande i examinerande seminarier är obligatoriskt.

Professionsbas och professionell progression

Den studerande tränas i att problematisera och analysera viktiga aspekter av läraruppdraget samt argumentera utifrån relevanta teorier om lärande och kunskapsutveckling.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Den studerande tränas i att förhålla sig kritiskt till kunskaper och teorier tillägnade under utbildningen.

Delkurs 1. Lärarens retorik i tal och skrift, 7,5 hp

Delkursen stärker den studerandes muntliga och skriftliga förmåga och utvecklar kunskaper om de norm- och genrekrav som råder i olika tal- och skrivsituationer i och utanför skolan. Den egna skrivfärdigheten tränas för att ge fördjupad språklig säkerhet och för att förbereda för undervisning av elever i grund- och gymnasieskolan. Kursen utgår från den klassiska retoriken och inriktas på läraren som retoriker och skribent. Ämnesdidaktiskt grundade metoder för analys av ungdomars samtalspråk och klassrumssamtal behandlas. Delkursen behandlar textuppbyggnad och språklig utformning med särskilt fokus på grundläggande vetenskapligt tänkande och skrivande.

Delkurs 2. Grammatik för ämneslärare, 7,5 hp

Delkursens syfte är att de studerande ska vidareutveckla kunskaper om grammatiska beskrivningar av språkets byggnad, struktur och funktion och omsätta dem i praktiskt arbete med analyser och textproduktion. Kursen fokuserar metodiska frågor och grammatikdidaktik i grund- och gymnasieskolan.

Delkurs 3. Språkbruk och samhälle, 7,5 hp

Delkursen tydliggör svensklärarens uppdrag i det moderna samhället och aktualiserar grundläggande språksociologiska begrepp som kan användas för att förstå svenskämnets roll i ett mångkulturellt samhälle. Individens språkbruk i förhållande till kön, etnicitet, ålder, geografisk hemvist och sociokulturell bakgrund är i fokus med särskild uppmärksamhet på digitaliseringens inverkan på språk och språkbruk. Kursen behandlar svenskämnets framväxt och de konkurrerande ämnesuppfattningar som gjort sig gällande i debatten. Kursen ger en orientering om språkvård, språkpolitik, språkbruk, språknormer och deras inbördes relationer. I kursen ingår fältstudier.

Delkurs 4. Språklig förändring, 7,5 hp

Delkursen syftar till att ge fördjupade kunskaper om svenska språkets utveckling från forntid till nutid, med särskilt fokus på didaktiska frågor om studier av språkhistoria i skolan. Syftet är att de studerande ska utveckla en förmåga att använda texter från olika tider i sin kommande yrkesverksamhet. I kursen ingår studier av dialekter, ort- och personnamnshistoria samt studier av grannspråken ur ett språkhistoriskt och kontrastivt perspektiv.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarieövningar.

Examination

Examinationen består av en muntlig och en skriftlig del. Muntlig del består av en presentation och en diskussion. Skriftlig del består av en uppsats.

Kursen bedoms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd. För betyget Godkänd ska kursens mål vara uppnådda. Betygskriterier för betyget Väl godkänd meddelas skriftligen vid kursstart.

Ämnesstudierna examineras genom skriftliga och muntliga prov och genom aktivt deltagande i seminarier. De ämnesdidaktiska momenten examineras genom muntliga och skriftliga uppgifter med relevans för professionen och med förankring i svenskämnesdidaktik, metodik och rådande styrdokument.

Delkurs 1 Lärarens retorik i tal och skrift examineras löpande genom muntliga och skriftliga uppgifter och genom obligatoriska seminarier.

Delkurs 2 Grammatik för ämneslärare examineras genom salstentamen samt genom muntliga och skriftliga uppgifter och deltagande i obligatoriska seminarier.

Delkurs 3 Språkbruk och samhälle examineras genom hemtentamen, obligatoriska seminarier och fältstudier.

Delkurs 4 Språklig förändring examineras genom salstentamen och skriftlig inlämningsuppgift.

Studierande som inte godkänts vid ordinarie examinationstillfälle ges möjlighet till omexamination i enlighet med universitetets lokala regler.

För betyget Väl godkänt på hela kursen krävs minst 22,5 hp delkurser med betyget Väl godkänd.

Kursvärdering

Under kursens genomförande eller i nära anslutning till kursen genomförs en kursvärdering. Resultat och analys av kursvärderingen ska återkopplas till de studerande som genomfört kursen och de studerande som deltar vid nästa kurstillfälle. Kursvärderingen genomförs anonymt. Kursvärderingen arkiveras enligt institutionens bestämmelser.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Gemensam litteratur för samtliga delkurser

Ask, Sofia. 2012. *Språkämnet svenska. Ämnesdidaktik för svensklärare*. Lund: Studentlitteratur. 129 s. ISBN 978-91-44-05936-5

Blomström, Vendela & Wennerberg, Jeanna. 2015. *Akademiskt läsande och skrivande*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. 202 s. ISBN 978-91-44-09254-6

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011. Tillgänglig på <https://www.skolverket.se/>

Svedner, Per Olov. 2010. *Svenskämnet & svenskundervisningen: delarna och helheten; en didaktisk-metodisk beskrivning och handledning*. Uppsala: Kunskapsföretaget. ISBN 91-89040-75-9

Svenska skrivregler. Senaste utgåvan. Stockholm: Liber. 216 s. ISBN 978-91-47-11149-7

Delkurs 1. Lärarens retorik i tal och skrift 7,5 hp

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel Løkensgard, Torlaug. 2011. *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur. 223 s. ISBN 978-91-44-06916-6. Urval.

Kindeberg, Tina. 2011. *Pedagogisk retorik: den muntliga relationen i undervisningen*. Stockholm: Natur & Kultur. 142 s. ISBN 91-27-13006-1

Lindstedt, Inger. Senaste utgåvan. *Textens hantverk: om retorik och skrivande*. Lund: Studentlitteratur. 146 s. ISBN 91-44-02286-7

Didaktisk litteratur

Almström Persson, Gunilla, Blomström, Vendela, Vogel, Anna & Wirdenäs, Karolina. 2016. *Språk i samspel: retorik för pedagoger*. Stockholm: Aglaktuq. 138 s. ISBN 978-91-639-2088-2

Palmér, Anne. 2010. *Muntligt i klassrummet om tal samtal och bedömning*. Lund: Studentlitteratur. 191 s. ISBN 978-91-405470-4

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 200 s.

Delkurs 2. Grammatik för ämneslärare 7,5 hp

Byrman, Gunilla. u.å. *Fonetikhäftet*. Tillhandahålles av institutionen.

Josefsson, Gunlög. 2010. *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare*. Lund: Studentlitteratur. 150 s. ISBN 978-91-44-05204-5

Josefsson, Gunlög. 2009. *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare. Övningar med facit och kommentarer*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur. 205 s. ISBN 978-91-44-05205-2

Didaktisk litteratur

Boström, Lena & Josefsson, Gunlög. 2006. *Vägar till grammatik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. 213 s. ISBN 91-44-03785-6. Urval.

Josephson, Olle, Melin, Lars & Oliv, Tomas. 1990. *Elevtext. Analyser av skoluppsatser från åk 1 till åk 9*. Lund: Studentlitteratur. 186 s. Urval. ISBN 91-44-30261-4

Myhill, Debra, Jones, Susan & Linen, Helen mfl. 2015. 'Playing with Language – Grammar as a Resource for Writers'. I: *Svenska – ett inkluderande ämne*. Svenskläraryrskrift 2015. Ewa Bergh Nestlog & Nils Larsson (red). Stockholm: Svenskläraryrskriften. ISBN 978-91-27-44585-7

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 150 s.

Delkurs 3. Språkbruk och samhälle 7,5 hp

Bellander, Theres. 2008. "hallo babe..tack såå mkt för ditt mess!": Om ungdomars skrivande inom olika kommunikativa verksamhetstyper". I: *Ungdomskulturer – äger eller suger?: möjliga möten inom svenskämnet*. Svenskläraryrskrift 2008. Madeleine Ellvin & Lena Holmbom (red.). Stockholm: Svenskläraryrskriften. 13 s. ISBN 978-91-27-41515-7

Edlund, Ann-Catrine, Erson, Eva & Milles, Karin. 2007. *Språk och kön*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. 256 s. ISBN 978-91-7227-452-5

Einarsson, Jan. 2009. *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur. 403 s. ISBN 978-91-44-05326-4

Melin, Lars. 2007. *Vett och etikett i språket*. Nordstedt akademiska förlag. 235 s. (urval). ISBN 978-91-7227-520-1. (Finns till försäljning på repro, Linnéuniversitetet, Växjö)

Thavenius, Jan (red.). 1999. *Svenskämnets historia*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-00955-0. Urval 55 s.

Didaktisk litteratur

Ask, Sofia (red.). 2005. *Perspektiv på didaktik: svenskämnet i fokus*. Stockholm: Svenskläraryrskommittén. ISBN 91-27-63395-0. Urval 20 s.

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 150 s.

Delkurs 4. Språklig förändring, 7,5 hp

Pettersson, Gertrud. 2005. *Svenska språket under sjuhundra år: en historia om svenskan och dess utforskande*. Lund: Studentlitteratur. 290 s. ISBN 91-44-03911-5

Sletten, Iben Stampe (red.). 2005. *Nordens språk med rötter och fötter*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet

Tillgänglig på Internet: www.norden.org/sv/publikationer/publikationer/2004-008

Didaktisk litteratur

Madsen, Lis (red.). 2006. *Nabosprogsdidaktik*. København: Dansklærerforeningen. ISBN 87-7996-224-6. Urval 200 s.

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 150 s.